

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA
Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa
LIVNO

-nacrt-

ZAKON O ZAŠTITI KULTURNO – POVIJESNE BAŠTINE

U HERCEGBOSANSKOJ ŽUPANIJI

Livno, svibanj 2017. godine

Na temelju članka 4. točke c), Poglavlja III. Ustava Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08), članka 26. stavak 1. točka e) Ustava Hercegbosanske županije („Narodne novine Hercegbosanske županije“, broj: 3/96, 9/00, 9/04 i 10/05) i članka 98. Poslovnika o radu Skupštine Hercegbosanske županije („Narodne novine Hercegbosanske županije“, broj: 8/03, 14/03, 1/04 i 6/05) Skupština Hercegbosanske županije na sjednici održanoj _____ 2017. godine d o n o s i

ZAKON O ZAŠTITI KULTURNO - POVIJESNE BAŠTINE U HERCEGBOSANSKOJ ŽUPANIJI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju pojam kulturno – povijesne baštine u smislu ovoga Zakona i jedinstvene osnove zaštite, očuvanja, korištenja i obnove kulturno – povijesne baštine, obveze i prava korisnika i vlasnika dobara kulturno-povijesne baštine, obavljanje stručnih i upravnih poslova, financiranje zaštite i očuvanja kulturno-povijesne baštine i druga pitanja u svezi sa zaštitom i očuvanjem kulturno-povijesne baštine na području Hercegbosanske županije (u daljnjem tekstu: Županija).

Članak 2.

- 1) Kulturno-povijesna dobra mogu biti pokretna i nepokretna.
- 2) Ova dobra stavljaju se pod zaštitu prema odredbama ovog i drugih Zakona koji reguliraju ovu oblast.
- 3) Kulturna-povijesna baština zaštićena je samim Zakonom, bez obzira na vlasništvo, prethodnu zaštitu i registraciju.

II. KULTURNO-POVIJESNA DOBRA

Članak 3.

- 1) Kulturno-povijesna dobra su od interesa za Županiju i uživaju njezinu osobitu zaštitu.
- 2) Kulturno-povijesna baština u smislu ovog Zakona su:
 - a) pokretne i nepokretne stvari, te njihove skupine i cjeline od posebna povijesnog, umjetničkog, arheološkog, arhitektonskog, etnografskog, kulturnog i znanstvenog značenja,
 - b) nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva, kao i dokumentacija i bibliografska baština,
 - c) metodom restauracije ponovno uspostavljena nekretnina koja je porušena namjerno ili zbog elementarne nepogode, a koja je prije rušenja imala status kulturnog dobra, zaštićena kulturno – povijesna dobra ili status kulturno – povijesnog dobra pod prethodnom zaštitom,
 - d) objekt ili prostor u kojem se trajno čuvaju kulturna dobra ili izvorna dokumentacija.

Članak 4.

- 1) Nepokretna kulturno-povijesna dobra mogu biti:
 - a) grad, selo, naselje ili njihovi dijelovi;
 - b) građevina ili njezini dijelovi,
 - c) te građevina s okolišem;
 - d) elementi povijesne opreme naselja;
 - e) područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama;
 - f) arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone;
 - g) područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima;
 - h) krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru;
 - i) tehnički objekt s uređajima i drugi slični objekti.

Članak 5.

- 1) Pokretna kulturno-povijesna dobra mogu biti:
 - a) zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama, te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba;
 - b) inventar i predmeti sakralne prirode;
 - c) arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi;
 - d) filmovi;
 - e) antologijska djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna;
 - f) etnografski predmeti;
 - g) stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, poštanske marke i druge tiskovine;
 - h) dokumentacija o kulturno-povijesnim dobrima;
 - i) kazališni rekviziti, skice, kostimi i sl.;
 - j) uporabni predmeti (namještaj, odjeća, oružje i sl.), prometna i prijevozna sredstva i uređaji, predmeti koji su značajna svjedočanstva razvitka znanosti i tehnologije.

Članak 6.

- 1) Nematerijalna kulturno-povijesna dobra mogu biti:
 - a) jezik, dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta;
 - b) folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote;
 - c) tradicijska umijeća i obrti.
- 2) Očuvanje nematerijalnih kulturno-povijesnih dobara provodi se izradbom i čuvanjem zapisa o njima, kao i poticanjem njihova prenošenja i njegovanja u izvornim i drugim sredinama.

III. ZAŠTITA KULTURNO-POVIJESNIH BAŠTINE

Članak 7.

- 1) Svrha zaštite kulturno-povijesne baštine:
 - a) zaštita i očuvanje kulturno-povijesne baštine u intaktnom i izvornom stanju, te prenošenje kulturno-povijesne baštine budućim naraštajima;
 - b) stvaranje povoljnijih uvjeta za opstanak kulturno-povijesne baštine i poduzimanje mjera potrebnih za njihovo redovito održavanje;
 - c) sprječavanje svake radnje kojom bi se izravno ili neizravno mogla promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled dobra kulturno-povijesne baštine i time ugroziti njihova vrijednost.

Članak 8.

- 1) Pod zaštitom dobara kulturno-povijesne baštine podrazumijeva se:
 - a) evidentiranje, istraživanje i valorizacija dobara koja uživaju prethodnu zaštitu;
 - b) utvrđivanje svojstva dobara;
 - c) proglašenje dobara zaštićenim;
 - d) vođenje registra i dokumentacije;
 - e) čuvanje, održavanje i pravilno korištenje dobara;
 - f) sprječavanje uništenja dobara i zabrana svake radnje kojom bi se mogao posredno ili neposredno promijeniti oblik ili narušiti svojstvo dobra;
 - g) konzerviranje i restauracija, adaptacija, revitalizacija i rekonstrukcija dobara;
 - h) zabrana trajnog iznošenja dobara i ograničenje njihova privremenog iznošenja iz zemlje;
 - i) provedba drugih mjera za zaštitu dobara utvrđenih ovim Zakonom i drugim propisima, ugovorima i međunarodnim konvencijama.
 - j) stalno praćenje stanja zaštićenih dobara kulturno-povijesne baštine.

Članak 9.

- 1) Prema osnovnim svojstvima i njihovom porijeklu dobra kulturno-povijesne baštine su:
 - a) spomenici kulture, spomeničke cjeline, arheološki lokaliteti, spomen-obilježja i druga dobra utvrđena ovim Zakonom;
 - b) djela iz oblasti likovnih i primjenjenih umjetnosti, zanatstva, tehnike, muzejski materijal, arhivska građa, vrijedne biblioteke, stare i rijetke knjige, filmovi i filmski materijali.
- 2) Dobra kulturno-povijesne baštine mogu biti nepokretna i pokretna.
- 3) Dobra kulturno-povijesne baštine su dobra od općeg interesa, uživaju posebnu zaštitu i koriste se pod uvjetima i na način propisan Zakonom.
- 4) Zaštita i korištenje dobara kulturno-povijesne baštine su djelatnosti od posebnog društvenog interesa.
- 5) Svi gore navedeni mogu biti:
 - a) Nacionalni spomenici BiH,
 - b) Na tentativnoj listi nacionalnih spomenika ,
 - c) UNESCO dobra,
 - d) Prethodno evidentirana dobra koja uživaju primarnu zaštitu.

Članak 10.

- 1) Ministarstvo će posebnim aktom imenovati Stručno Povjerenstvo za zaštitu kulturno-povijesne baštine (u daljem tekstu: Povjerenstvo) sastavljeno od predstavnika kulturnih institucija i predstavnika struke s područja Županije koje će do uspostavljanja Zavoda za zaštitu kulturno – povijesne baštine vršiti poslove Zavoda.
- 2) Predstavnici kulturnih institucija i predstavnici struke će biti birani u Povjerenstvo na temelju javnog natječaja u skladu s posebnim propisima.
- 3) Povjerenstvo će imati svojstvo pravne osobe i bit će sastavljeno od 5 (pet) članova, a bliži uvjeti o radu Povjerenstva bit će uređeni Pravilnikom o uvjetima za osnivanje i otpočinjanje s radom Povjerenstva koji će biti donesen u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- 4) Svaka pravna i fizička osoba dužna je prijaviti potencijalno dobro baštine, te omogućiti Povjerenstvu da izvrši stručnu ekspertizu i valorizaciju potencijalnog kulturno-povijesnog dobra i uzme podatke potrebne za evidenciju i dokumentaciju.

Članak 11.

- 1) Prijavljeno potencijalno kulturno-povijesno dobro evidentira Povjerenstvo.
- 2) Pod evidencijom se podrazumijeva unošenje podataka značajnih za potencijalno dobro na propisanu obrascu.
- 3) Obrazac, njegov sadržaj i izgled donosi Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa Hercegbosanske županije (u daljem tekstu: Ministarstvo).
- 4) Evidentirano potencijalno kulturno-povijesno dobro ne smije se uništiti, izmijeniti ili umanjiti neko od njegovih svojstava, niti se može iznositi u inozemstvo bez suglasnosti ustavno nadležnih institucija Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 12.

- 1) Na temelju podataka iz evidencije iz članka 11. stavak 2. ovog zakona Vlada Hercegbosanske županije (u daljem tekstu: Vlada) donosi Odluku o stavljanju kulturno-povijesnog dobra pod prethodnu zaštitu.
- 2) Prethodnom zaštitom su pravno zaštićena sva kulturno-povijesna dobra i prije njihova upisa u Registar kulturnih dobara.
- 3) Odlukom iz stavka 1. ovog članka dostavlja se korisniku ili vlasniku kulturno-povijesnog dobra, mjerodavnoj službi za prostorno uređenje, ako se radi o lokalitetu ili nekretnini, kao i drugim mjerodavnim službama i tijelima ako se radi o pokretnoj stvari.
- 4) Korisnik ili vlasnik kulturno-povijesnog dobra je svaka pravna i fizička osoba koja na bilo koji način i po bilo kojem temelju drži zaštićeno dobro.
- 5) U provedbi mjera zaštite kulturno-povijesno dobro pod prethodnom zaštitom izjednačeno je sa zaštićenim kulturno-povijesnim dobrom.

Članak 13.

- 1) Pod valorizacijom kulturno-povijesnog dobra, u smislu ovog Zakona, podrazumijeva se znanstvena i stručna ocjena prikupljenih podataka u cilju utvrđivanja svojstva kulturno-povijesnog dobra (značenje, funkcija, starost dobra baštine i druga svojstva iz članka 3. ovog Zakona), a istu vrši Povjerenstvo.
- 2) Elaborat o valorizaciji obvezno sadrži i prijedlog kategorije kulturno-povijesnog dobra, foto i

arhitektonsku dokumentaciju i procjenu nužnih troškova zaštite.

- 3) Prijedlog kategorije kulturno-povijesnog dobra Povjerenstvo daje na temelju Pravilnika o kriterijima za kategorizaciju kulturno-povijesnih dobara koji će biti donesen u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona, a donosi ga Ministarstvo.

Članak 14.

Na temelju evidencije, Odluke o stavljanju kulturno-povijesnog dobra pod prethodnu zaštitu i elaborata o valorizaciji Povjerenstvo najkasnije u roku od 5 godina od dana stavljanja kulturno-povijesnog dobra pod prethodnu zaštitu, podnosi prijedlog za stavljanje kulturno-povijesnog dobra pod zaštitu Županije.

Članak 15.

- 1) Kulturno-povijesna dobra koja se nalaze na području Županije svrstavaju se u tri kategorije:
 - a) Dobra iz Popisa svjetske baštine iz BiH, lokaliteti od posebnog značaja za Županiju, a županijsko su vlasništvo;
 - b) Dobra od velikog značaja za povijest i kulturu naroda u Županiji, Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini, a nalaze se na teritoriji Županije;
 - c) Nacionalni spomenici u BiH;
 - d) Ostala značajna dobra.

Članak 16.

Bliže kriterije za kategorizaciju kulturno-povijesnih dobara iz članka 15. ovog Zakona kao i postupak za kategorizaciju donosi Ministarstvo u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona, uz prethodno pribavljeno mišljenje Povjerenstva.

Članak 17.

Povjerenstvo može, na prijedlog općinskog vijeća one općine na čijem teritoriju se kulturno-povijesno dobro nalazi, povjeriti čuvanje, održavanje i korištenje jednog ili više nepokretnih kulturno-povijesnih dobara u mjesnoj zajednici ili ustanovi uz njihovu suglasnost ukoliko udovoljava svim kriterijima predviđenim ovim Zakonom i međunarodnim Konvencijama.

Članak 18.

- 1) Skupština Hercegbosanske županije (u daljem tekstu: Skupština) može podnijeti inicijativu Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine radi pripremanja prijedloga za nominiranje kulturno-povijesnog dobra na listu svjetske baštine pred mjerodavnim tijelom UNESCO-a.
- 2) U ostvarivanju svojih ovlasti Županijske institucije i Povjerenstvo će blisko surađivati s Uredom UNESCO-a u BiH.

Članak 19.

- 1) Odluku o stavljanju kulturno-povijesnog dobra pod zaštitu Županije donosi Vlada.
- 2) Odluka iz stavka 1. ovog članka objavljuje se u službenom glasilu Županije.

Članak 20.

1) Odluka o stavljanju kulturno-povijesnog dobra pod zaštitu sadrži:

- a) broj i datum odluke;
 - b) naziv kulturno-povijesnog dobra;
 - c) opis s osnovnom dokumentacijom iz Elaborata o valorizaciji;
 - d) granice kulturno-povijesnog dobra sa zaštitnim pojasom i odgovarajuće katastarske i zemljišno-knjižne podatke;
 - e) kategoriju;
 - f) mjere za zaštitu, korištenje i obnovu s osnovnim tehničkim i financijskim pokazateljima;
 - g) ime i prezime, odnosno naziv korisnika ili vlasnika kulturno-povijesnog dobra i prijedlog kome bi se trebalo povjeriti na čuvanje;
 - h) obveze Povjerenstva;
 - i) obveze korisnika ili vlasnika kulturno-povijesnog dobra;
 - j) obveze Županije, a posebno obveze financijske prirode;
 - k) ograničenje prava korištenja korisnika ili vlasnika kulturno-povijesnog dobra, kao i visinu eventualno ugovorene naknade zbog ograničenja;
 - l) namjenu i mjere zaštite koje je nužno poduzeti;
 - m) sankcije zbog nepridržavanja ugovorenih obveza;
 - n) druga pitanja od značenja za zaštitu i unapređenje korisnika ili vlasnika kulturno-povijesnog dobra;
 - o) broj i nadnevak odluke o stavljanju korisnika ili vlasnika kulturno-povijesnog dobra pod prethodnu zaštitu.
- 2) Na temelju odluke iz prethodnog stavka vrši se upis u Registar kulturno-povijesnih dobara.

Članak 21.

Povjerenstvo utvrđuje način obilježavanja zaštićenih kulturno-povijesnih dobara i vrši njihovo obilježavanje u skladu s međunarodnim standardima.

Članak 22.

- 1) Ako za područje zaštićenog lokaliteta ili nekretnine ne postoji odgovarajući dokument prostornog uređenja, odluka o stavljanju kulturno-povijesnog dobra pod zaštitu obvezno sadrži i odredbu o zaštiti određene zone oko istog (u daljnjem tekstu: zaštitna zona), koji se ne smije koristiti u svrhe koje nisu u skladu s prirodom, namjenom ili značenjem kulturno-povijesnog dobra ili koje mogu dovesti do njegova oštećenja ili umanjenja vrijednosti.
- 2) Dok se odgovarajućim dokumentom prostornog uređenja ne utvrdi drukčije, širinu zaštitne zone utvrđuje Povjerenstvo rješenjem.

Članak 23.

- 1) U postupku izrade prostornih i urbanističkih planova Povjerenstvo je dužno tijelu koje je sukladno propisima o prostornom uređenju, mjerodavno za izradu tih planova, dostaviti pravodobno elaborat o zaštiti i korištenju zaštićenog lokaliteta ili nekretnine, kao i područja na kojem se kulturno-povijesno dobro nalazi, radi poduzimanja odgovarajućih mjera.
- 2) Elaborat iz stavka 1. ovog članka sadrži:

- a) pregled zaštićenih lokaliteta i nekretnina na određenom
- b) području Županije,
- c) opis svakog naznačenog kulturno-povijesnog dobra,
- d) valorizaciju prostora i kulturno-povijesnog dobra,
- e) mjere zaštite koje je nužno poduzeti.

Članak 24.

- 1) Zabranjeno je bez prethodne suglasnosti Povjerenstva prouzročiti promjene na kulturno-povijesnom dobru, kao i njegovoj neposrednoj blizini, odnosno narušavati cjelovitost kulturno-povijesnog dobra.
- 2) Zabranjeno je iskopavati, premještati, uklanjati, pokrivati drugom građevinom ili sadnicama ili na drugi način mijenjati i oštećivati kulturno-povijesno dobro i zaštitnu zonu, te bitno mijenjati zavičajni krajolik i sliku mjesta.
- 3) Kao radnje iz stavka 1. ovog članka smatraju se i konzerviranje, restauriranje, rekonstrukcija, sanacija i adaptacija kulturno-povijesnog dobra.
- 4) Prethodna suglasnost Povjerenstva potrebno je i za gradnju na području zaštićene kulturno – povijesne cjeline.

Članak 25.

- 1) Bez suglasnosti Povjerenstva ne mogu se izvoditi radovi na:
 - a) zaštićenom lokalitetu, nekretnini i u zaštitnoj zoni, kojima bi se neizravno ili izravno mogao izmijeniti izgled, autentičnost, izvornost ili drugo svojstvo kulturno-povijesnog dobra;
 - b) na području gdje se opravdano pretpostavlja mogućnost pronalaženja kulturno-povijesnog dobra.
- 2) Pod radovima u smislu stavka 1., točke a) ovog članka podrazumijeva se i postavljanje reklama, rasvjete, panoa i drugih pokretnina.
- 3) Rješenje kojim Povjerenstvo daje suglasnost za izvođenje radova na zaštićenom lokalitetu, nekretnini i u zaštitnoj zoni, kao i na području iz stavka 1., točke b) ovog članka obvezno sadrži i mjere zaštite.
- 4) Prilikom izvođenja radova iz stavka 1. ovog članka obavezan je nadzor Povjerenstva.
- 5) U slučaju kada se izvođač radova ne pridržava mjera zaštite u smislu stavka 3. ovog članka ili ako izvodi radove na zaštićenom lokalitetu, nekretnini ili u zaštitnom pojasu kao i na području iz stavka 1., točke b) ovog članka bez suglasnosti Povjerenstva, ovo Povjerenstvo dužno je pokrenuti postupak za obustavu radova dok se ne osiguraju utvrđene mjere zaštite, kao i zatražiti da izvođač radova nadoknadi pričinjenu štetu.

Članak 26.

Za poduzimanje radnji na nepokretnom kulturnom dobru, kao i na području prostornih međa kulturno-povijesnog dobra, za koje je prema posebnom propisu obavezna urbanistička suglasnost, potrebno je u postupku izdavanja urbanističke suglasnosti pribaviti posebne uvjete zaštite kulturno-povijesnog dobra.

Članak 27.

- 1) Kada se tijekom izvođenja radova pojavi nepredviđena opasnost za zaštićeno kulturno-povijesno dobro ili se otkrije potencijalno kulturno-povijesno dobro, izvođač radova je dužan bez odlaganja

obustaviti radove i o tome obavijestiti Povjerenstvo.

- 2) Obustava radova u smislu stavka 1. ovog članka traje dok Povjerenstvo ne utvrdi mjere zaštite, ali ne duže od 60 dana.
- 3) Izvođač radova snosi troškove mjera zaštite u smislu ovog članka.

Članak 28.

- 1) Radnje odnosno mjere iz članka 8., točke g) ovog zakona sprovodi stručna pravna osoba, pod neposrednim nadzorom i uputama Povjerenstva.
- 2) Iznimno, radnje, odnosno mjere iz stavka 1. ovog članka može provoditi neposredno Povjerenstvo, ako ima odgovarajuću opremu i stručne kadrove.

Članak 29.

- 1) Arheološka iskapanja i istraživanja mogu se obavljati samo na temelju suglasnosti koju daje Povjerenstvo.
- 2) Suglasnost iz stavka 1. ovog članka se može izdati samo pravnim osobama koje ispunjavaju zakonske uvjete za obavljanje takvih radova, te ako su osigurana potrebna materijalna i tehnička sredstva za obavljanje radova, konzerviranje nalaza, uređenje i predstavljanje nalazišta i nalaza.
- 3) Suglasnost iz ovoga članka određuje se područje na kojem se mogu izvoditi radovi, opseg i vrsta radova, uvjeti pod kojima se mogu izvoditi, kao i rok za izvođenje radova, mjesto pohrane pokretnog arheološkog materijala i rok u kojem Povjerenstvu treba obvezno podnijeti izvješće o izvršenim radovima.
- 4) Ministarstvo donosi Pravilnik o tehničkim i kadrovskim uvjetima za vršenje arheoloških istraživanja u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 30.

Odredbe ovoga Zakona kojima se uređuju arheološka iskapanja i istraživanja primjenjuju se i na podvodna arheološka istraživanja.

Članak 31.

Ako se izvode arheološka iskapanja i istraživanja bez suglasnosti ili protivno uvjetima utvrđenim u suglasnosti, Povjerenstvo će donijeti rješenje o privremenoj obustavi radova na nalazištu, sve dok se ne otklone uočeni nedostaci, a protiv izvođača radova Povjerenstvo će podnijeti zahtjev za pokretanje kaznenog postupka.

Članak 32.

- 1) Vlasništvo nad kulturno-povijesnim dobrima pronađenim prilikom arheoloških istraživanja ili pri drugim radovima ili slučajno nađenima može biti ograničeno ili posebno uređen način njihovog korištenja i raspolaganja.
- 2) Nalaznik je dužan pronađeno kulturno-povijesno dobro predati Povjerenstvu ili ustanovi koja djeluje na teritoriju općine na kojoj je pronađeno kulturno dobro ukoliko takva ustanova postoji.
- 3) Nalaznik ima pravo na nagradu u iznosu koji odredi Povjerenstvo. Nagrada iz prethodnog stavka pripada nalazniku kulturno-povijesnog dobra ako pronađeno

- potencijalno dobro bude stavljeno pod zaštitu.
- 4) Tu nagradu podmiruje ustanova koja je pronađeno kulturno-povijesno dobro primila na korištenje.
 - 5) Pravo na nagradu nemaju pravne i fizičke osobe koji su dobra pronašli prilikom izvođenja ugovorenih arheoloških istraživanja, a koja su financirana od strane nekog naručitelja.

IV. KORIŠTENJE KULTURNO-POVIJESNIH DOBARA

Članak 33.

Zaštićena dobra čuvaju se u svom izvornom, prirodnom i zatečenom stanju, a ukoliko su izložena utjecaju nepovoljnih prirodnih i drugih čimbenika, kao i svih ostalih bioloških, kemijskih i fizičkih oštećenja, istrebljenja, uništenja i propadanja koja mijenjaju njihove osobine i izgled poduzimaju se odgovarajuće mjere zaštite da se ugrožena dobra dovedu u prvobitno stanje, sačuvaju od daljnjeg propadanja ili revitaliziraju.

Članak 34.

- 1) Na spomeniku kulture zabranjeno je izvođenje radova koji bi mogli ugroziti spomenik, kao i obavljanje promjena koje bi mogle narušiti njegovu izvornost i bitna svojstva.
- 2) U spomeničkoj cjelini dopuštene su samo one radnje koje neće prouzročiti izmjenu bitnih svojstava zbog kojih je cjelina zaštićena.
- 3) U arheološkom lokalitetu nisu dopuštene nikakve radnje osim arheoloških istraživanja koja provodi ovlaštena organizacija po prethodno pribavljenom mišljenju Povjerenstva.
- 4) Na spomen-obilježju nisu dopuštene radnje koje bi mogle ugroziti njezina bitna svojstva, namjenu ili funkciju.
- 5) Oko spomenika kulture, spomeničke cjeline i spomen-obilježja utvrđuje se, po potrebi, zaštitno područje s odgovarajućim mjerama za zaštitu.
- 6) Na građevinsko-arhitektonskim objektima koji su uspostavljeni po pravilima povijesne restauracije i objektima suvremenog stvaralaštva koji predstavljaju posebnu kulturnu, povijesnu ili znanstvenu vrijednost nisu dopuštene radnje koje bi ugrozile svojstva dobra zbog kojeg je to dobro zaštićeno.

Članak 35.

- 1) Tko prouzroči oštećenje na zaštićenom kulturno-povijesnom dobru, dužan je pod nadzorom Povjerenstva obaviti sanaciju oštećenog dobra ili snositi troškove sanacije.
- 2) Tko uništi zaštićeno dobro, dužan je nadoknaditi njegovu vrijednost, odnosno nadoknaditi štetu nastalu uništenjem.

Članak 36.

- 1) U postupku izrade prostornih i urbanističkih planova sukladno propisima o prostornom uređenju Povjerenstvo je dužno dostaviti stručni elaborat o zaštiti i korištenju nepokretnih zaštićenih dobara radi unošenja tih dobara u odgovarajuće prostorne planove.
- 2) Ako se na području za koje se donosi šumsko-gospodarska, lovno-gospodarska i vodo-gospodarska osnova nalaze nepokretna zaštićena dobra prirodne baštine, ove osnove sadrže i mjere za zaštitu i korištenje utvrđene aktom o proglašenju tih dobara zaštićenim.

Članak 37.

- 1) Radovi na nepokretnim zaštićenim dobrima i pokretnim dobrima kulturno-povijesne baštine, koja uživaju prethodnu zaštitu, kao i njihovoj bližoj okolini, kojima bi se neposredno ili posredno mogao mijenjati izgled, svojstvo, autentičnost ili izvornost, mogu se izvoditi samo uz pribavljenu suglasnost Povjerenstva.
- 2) Radovi na nepokretnim zaštićenim dobrima prirodne baštine izvode se u skladu sa šumsko-gospodarskom, lovno-gospodarskom i vodno-gospodarskom osnovom.
- 3) Ako osnove iz prethodnog stavka nisu donesene, ili ne sadrže mjesto za zaštitu, radovi na ovim dobrima mogu se izvoditi samo uz pribavljenu suglasnost Povjerenstva.

Članak 38.

- 1) Ako se izvođač radova ne pridržava utvrđenih mjera za zaštitu, Povjerenstvo je dužno odmah pokrenuti postupak kod nadležnog inspekcijskog organa za obustavljanje daljnjih radova dok ne budu osigurani uvjeti za njihovo pravilno izvođenje.
- 2) Ako se u tijeku izvođenja radova pojavi nepredviđena opasnost za zaštićeno dobro, Povjerenstvo može izmijeniti, odnosno dopuniti mjere za zaštitu, o čemu odmah obavještava izvođača radova i tijelo uprave nadležno za poslove građenja.

Članak 39.

Kada izvođač građevinskih ili drugih radova naiđe na nekretnine, pokretne stvari ili njihove ostatke, o tome će obavijestiti Povjerenstvo koji je dužan, u ovisnosti od vrijednosti dobra, predložiti tijelu uprave nadležnom za poslove građenja donošenje rješenja o privremenoj ili trajnoj obustavi radova.

Članak 40.

Investitor je dužan prigodom izvođenja građevinskih i drugih radova osigurati sva potrebna sredstva za zaštitu kulturno-povijesnog dobra koje bi tim radovima moglo biti ugroženo.

Članak 41.

Za obavljanje konzervatorskih i restauracijskih radova na nepokretnim zaštićenim dobrima i dobrima kulturno-povijesne baštine koja uživaju prethodnu zaštitu, kao i njihove adaptacije i revitalizacije, potreban je prethodni stručni elaborat na koji daje suglasnost Povjerenstvo.

Članak 42.

- 1) Pokretna kulturna-povijesna dobra koja uživaju prethodnu zaštitu i pokretna zaštićena dobra ne mogu se trajno ili privremeno iznositi u inozemstvo.
- 2) Iznimno, dobra iz prethodnog stavka mogu se trajno ili privremeno iznositi u inozemstvo uz detaljno navedene razloge zbog kojih se iznose, sukladno Zakonu o obveznim odnosima

(„Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03) i Zakonu o vanjskotrgovinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“), broj 7/98).

Članak 43.

Djela suvremenog umjetničkog stvaralaštva mogu se trajno ili privremeno iznositi u inozemstvo samo sukladno Zakonu o obveznim odnosima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03) i Zakonu o vanjskotrgovinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“), broj 7/98).

Članak 44.

Pokretna zaštićena dobra mogu se, samo sukladno Zakonu o obveznim odnosima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03) i Zakonu o vanjskotrgovinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“), broj 7/98), privremeno iznositi u inozemstvo u svrhu izlaganja, konzervacije i ekspertize, uz određivanje roka u kome se zaštićena dobra moraju vratiti.

Članak 45.

- 1) Arheološka i druga istraživanja kulturno-povijesnih dobara mogu obavljati, u skladu s programom svojih istraživanja, pravne osobe uz suglasnost Povjerenstva.
- 2) Znanstvena istraživanja kulturno-povijesnih dobara mogu obavljati, u skladu s programom svojih znanstvenih istraživanja pravne i fizičke osobe uz odobrenje Povjerenstva odnosno organizacije za zaštitu.
- 3) Suglasnost iz ovog članka utvrđuje područje, opseg, uvjete i mjere zaštite.

Članak 46.

Ukoliko Povjerenstvo ne izda suglasnost iz članka 45. može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema akta.

Članak 47.

Pravne i fizičke osobe iz članka 45. stavak 1. i 2. ovog Zakona dužne su u roku od 30 dana od završetka radova dostaviti Povjerenstvu izvješće o izvršenom istraživanju i dokumentacijski materijal o pronađenim nekretninama, pokretnim stvarima i lokalitetima.

Članak 48.

- 1) Pravna osoba koja je obavljala arheološka i druga istraživanja može radi znanstvene obrade zadržati pokretna dobra koja pronađe prilikom istraživanja najduže jednu godinu.
- 2) Po isteku ovog roka pravna osoba je dužna ta dobra predati odgovarajućoj ustanovi koja ima mogućnost čuvanja kulturno-povijesnog dobra, a nalazi se na teritoriji općine na čijem su području nađena.
- 3) Ukoliko takva ustanova ne postoji na području općine na čijem su području nađena, onda se predaje prvoj najbližoj općini koja ima takvu ustanovu.

Članak 49.

Ako se arheološka i druga istraživanja obavljaju protivno mjerama za zaštitu utvrđenim u aktu o odobrenju, Povjerenstvo može privremeno obustaviti istraživanje u cilju osiguranja pravilnog

izvođenja radova, a u slučaju neposredne opasnosti po iskopine može oduzeti dano odobrenje i zabraniti provođenje budućih istraživanja.

Članak 50.

Pravna osoba koja obavlja arheološka i druga istraživanja dužna je konzervirati, odnosno sačuvati od oštećenja sve nekretnine i pokretne stvari otkrivene prigodom iskopavanja, za koje se pretpostavlja da mogu imati svojstvo kulturno-povijesnog dobra, kao i arheološki lokalitet na kome su otkrivena.

Članak 51.

- 1) Zaštićena dobra koriste se pod uvjetom da se ne oštećuju i da se ne umanjuje njihova autentična vrijednost.
- 2) Zaštićena dobra mogu se koristiti prvenstveno:
 - a) za zadovoljavanje odgojno-obrazovnih, kulturnih i znanstvenih potreba ljudi,
 - b) za potrebe jedinica lokalne uprave i samouprave, organizacija i ustanova,
 - c) za potrebe gospodarstva ako su postupkom revitalizacije za to prilagođena.

Članak 52.

- 1) Bliže uvjete pod kojima se zaštićena dobra mogu koristiti i način korištenja određuje Pravilnikom Ministarstvo.
- 2) Ministarstvo je dužno učiniti dostupnim javnosti uvjete i način korištenja zaštićenih dobara.

Članak 53.

- 1) Nepokretna zaštićena kulturno-povijesna dobra mogu se postupkom revitalizacije i restauracije prilagoditi suvremenim potrebama i namjenama za:
 - a) kulturno-umjetničke i znanstvene djelatnosti (knjižnice, muzeje, stalne i povremene izložbe i sl.);
 - b) odgojno-obrazovne djelatnosti (organiziranje predavanja i drugih pogodnih oblika odgojno-obrazovne djelatnosti);
 - c) ugostiteljske, turističke i druge djelatnosti.

Članak 54.

- 1) Pokretna zaštićena kulturno-povijesna dobra čiji su korisnici ili vlasnici pravne i fizičke osobe mogu se koristiti za:
 - a) sustavna izlaganja u svrhu organiziranja stalnih i povremenih postavki i pokretnih izložaba;
 - b) odgojno-obrazovne svrhe;
 - c) znanstvenu obradu davanjem na korištenje znanstvenim radnicima;
 - d) turističko-promidžbene svrhe.

Članak 55.

Zaštićena dobra koja nisu javno izložena, a čuvaju se u spremištima, mogu se dati na privremeno korištenje znanstvenim radnicima, kao i drugim pravnim i fizičkim osobama ukoliko je to uređeno posebnim propisima.

V. PRAVA I OBVEZE VLASNIKA DOBRA

Članak 56.

- 1) Za nepokretno i pokretno kulturno-povijesno dobro mora biti utvrđen vlasnik.
- 2) Ako dobro nema vlasnika ili se on ne može utvrditi, ako je nepoznat ili dobro ostane bez vlasnika duže od 10 godina, vlasnikom postaje Županija.

Članak 57.

- 1) Vlasnik dobra obvezan je:
 - a) dobro brižljivo čuvati i brinuti se o njegovu ispravnom održavanju,
 - b) o svom trošku vršiti uobičajene tekuće popravke,
 - c) provoditi mjere zaštite utvrđene ovim Zakonom i drugim propisima,
 - d) o svim promjenama na kulturno-povijesnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi istog, odmah, a najkasnije u roku od 15 dana primjećivanja oštećenja ili uništenja, nestanka ili krađe obavijestiti Povjerenstvo,
 - e) dopustiti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i provedbu mjera tehničke zaštite,
 - f) omogućiti dostupnost javnosti,
 - g) očuvati cjelovitost zaštićene zbirke pokretnih dobara kulturno-povijesne baštine,
 - h) izvršavati sve druge obveze propisane ovim Zakonom i drugim propisima.
- 2) Kada vlasnik dobra ne izvršava svoje obveze u smislu stavka 1. ovog članka, Povjerenstvo će ga opomenuti i odrediti mu rok za poduzimanje određenih mjera, odnosno radnji.
- 3) Ako vlasnik ne postupi sukladno opomeni u smislu stavka 2. ovog članka, Povjerenstvo će poduzeti potrebne mjere, odnosno radnje o trošku vlasnika dobra.

Članak 58.

- 1) Vlasnik kulturno-povijesnog dobra, sukladno ovom Zakonu, ima pravo:
 - a) koristiti i raspolagati dobrom,
 - b) od Povjerenstva dobiti besplatnu stručnu pomoć i upute za pravilno održavanje i čuvanje dobra, uključujući i stručni pregled,
 - c) na naknadu troškova koji prelaze uobičajene troškove redovitog održavanja,
 - d) na naknadu za korištenje u propagandne, reklamne, turističke i druge svrhe, u skladu s ugovorom koji vlasnik dobra zaključi s korisnikom.

Članak 59.

- 1) Ako troškovi čuvanja i redovnog održavanja kulturno-povijesnog dobra premašuju prihode ili druge koristi koje vlasnik ima od tog dobra, te troškove preuzet će Županija za kulturno-povijesno dobro pod zaštitom, odnosno Ministarstvo za kulturno-povijesno dobro pod prethodnom zaštitom, sukladno ugovoru koji Županija zaključi s vlasnikom kulturno-povijesnog dobra.
- 2) Kada je vlasnik zaštitne zone različit od vlasnika kulturno-povijesnog dobra, Ministarstvo zaključuje ugovor o zaštiti i s vlasnikom zaštitne zone.

Članak 60.

U slučaju spora o korištenju predmeta iskopanih ili nađenih prigodom arheoloških iskopavanja i drugih radova Ministarstvo će dati mišljenje s prijedlogom mjesta korištenja i zaštite otkrivenih kulturno-povijesnih dobara ovisno od njihova podrijetla, značenja, kategorije i odnosa naspram drugih sličnih dobara.

VI. OGRANIČENJA PRAVA VLASNIŠTVA, UPORABE I PROMETA KULTURNO-POVIJESNIH DOBARA

Članak 61.

- 1) Vlasništvo na kulturno-povijesnom dobru može se ograničiti radi zaštite i očuvanja istog u slučajevima utvrđenim ovim Zakonom.
- 2) Vlasništvo na kulturno-povijesnom dobru može se ograničiti glede posjeda, uporabe i prometa istim.

Članak 62.

- 1) Posjed kulturno-povijesnog dobra može se ograničiti radi:
 - a) dokumentiranja i istraživanja,
 - b) provedbe mjera zaštite i očuvanja,
 - c) omogućavanja dostupnosti javnosti.
- 2) Uporaba kulturno-povijesnog dobra može se ograničiti radi sprječavanja promjene namjene kojom se kulturno-povijesno dobro dovodi u izravnu opasnost.
- 3) Ograničenja prometa kulturno-povijesnim dobrima su:
 - a) posebne obveze prodavatelja, posrednika u kupoprodaji i kupca,
 - b) pravo prvokupa,
 - c) obveza povrata proračunskih sredstava uložениh u zaštitu i očuvanje prije njegove prodaje,
 - d) ograničavanje uvoza i iznošenja.

Članak 63.

- 1) Vlasnik kulturno-povijesnog dobra mora omogućiti istraživanje i dokumentiranje istog, kao i provedbu mjera zaštite i očuvanja osobi koja za to ima odobrenje Povjerenstva.

- 2) Za ograničenja iz stavka 1. ovoga članka vlasnik nema pravo na naknadu, osim u slučajevima kada dokaže da je zbog toga pretrpio štetu.

Članak 64.

- 1) Vlasnik kulturno-povijesnog dobra obvezan je privremeno dati u posjed pokretno kulturno-povijesno dobro radi njegova izlaganja, odnosno omogućiti posjećivanje nepokretnog kulturno-povijesnog radi razgledavanja.
- 2) Vlasnik i organizator izlaganja, odnosno posjećivanja, sklopit će ugovor, kojim se pored ostalih ugovornih obveza utvrđuje način postupanja i davanje jamstva za slučaj oštećenja, uništenja, krađe ili nestanka, kao i obveza osiguranja kulturno-povijesnog dobra kod osiguravajućeg društva.
- 3) Sve troškove u svezi s izlaganjem, odnosno posjećivanjem dužan je podmiriti organizator, ako ugovorom sklopljenim između vlasnika dobra i organizatora nije drugačije ugovoreno.

Članak 65.

- 1) Korisnik ili vlasnik dužan je svaku namjeru premještanja kulturno-povijesnog dobra prijaviti Povjerenstvu najkasnije 30 dana prije premještanja.
- 2) Povjerenstvo može zabraniti premještanje zaštićenog kulturno-povijesnog dobra ako utvrdi da bi se time moglo oštetiti ili ako smatra da postoji poseban razlog da se dobro ne premješta.

Članak 66.

Pravne osobe ne smiju započeti obavljanje gospodarske djelatnosti u prostoru koji se nalazi unutar nepokretnog kulturno-povijesnog dobra ili zaštićene kulturno – povijesne cjeline bez prethodnog odobrenja Povjerenstva.

Članak 67.

- 1) Pod replikom kulturnoga dobra podrazumijeva se svaki oponašak kulturno-povijesnog dobra ili njegova prepoznatljivoga dijela bez obzira na mjerilo u odnosu na izvornik.
- 2) Suglasnost za izradu replike iz stavka 1. ovoga članka daje Ministarstvo na zahtjev osobe koja će izraditi repliku, u skladu sa Zakonom o autorskim i drugim srodnim pravima F BiH.
- 3) Rješenjem iz stavka 2. ovoga članka Ministarstvo će odrediti uvjete za izradu replike, kao i uvjete za stavljanje replike u promet.

Članak 68.

- 1) Prodavatelj kulturno-povijesnog dobra, kao i posrednik u kupoprodaji istog obvezan je kupcu:
 - a) dati na znanje da je predmet kupoprodaje dobro zaštićeno prema odredbama ovog Zakona,
 - b) predočiti dokaz o vlasništvu dobra,
 - c) predočiti isprave o odricanju od prava prvokupa prema ovom Zakonu.
- 2) Kupac dobra je obvezan obavijestiti Ministarstvo gdje će se kupljeno kulturno-povijesno dobro nalaziti.

Članak 69.

- 1) Prilikom prodaje dobra pravo prvokupa za zaštićeno kulturno-povijesno dobro i dobro baštine pod prethodnom zaštitom ima Županija. Poslove otkupa vrši Vlada.
- 2) Vlada je obvezna po prethodnom mišljenju Ministarstva u roku od 60 dana obavijestiti prodavatelja prihvaća li ponudu.
- 3) Ako u ovom roku korisnik ili vlasnik ne bude obaviješten, smatrat će se da ponuda nije prihvaćena.

Članak 70.

U slučaju prodaje zaštićenog dobra u vlasništvu građana za čije su održavanje, popravak, konzerviranje ili restauraciju uložena sredstva, korisnik ili vlasnik zaštićenog dobra dužan je prije prodaje nadoknaditi davatelju tih sredstava iznos za koji se zbog ulaganja povećala vrijednost zaštićenog dobra.

Članak 71.

Odredbe ovog Zakona o pravima i obvezama korisnika ili vlasnika kulturno-povijesnog dobra odnose se i na posjednika, ako je vlasnik nepoznat, nedostupan ili je ugovorom prenio na posjednika, odnosno korisnika kulturno-povijesnog dobra prava i obaveze u smislu ovog Zakona.

Članak 72.

Ako to zahtjeva poseban interes Županije vlasništvo na nepokretnim zaštićenim dobrima baštine može se ograničiti po odredbama posebnog zakona kojim se uređuje eksproprijacija.

Članak 73.

- 1) Kada su ispunjeni uvjeti za eksproprijaciju nekretnine iz prethodnog članka, Skupština na prijedlog vlasnika može odlučiti da se umjesto eksproprijacije samo ograniči pravo korištenja nekretnina.
- 2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka Županija je dužna nadoknaditi vlasniku štetu koja bi nastala tim ograničenjem.
- 3) Visina štete utvrđuje se ugovorom između Županije i vlasnika nekretnine.
- 4) U slučaju spora visinu štete utvrđuje mjerodavni sud.

VII. DOKUMENTIRANJE I PRAĆENJE STANJA KULTURNIH DOBARA

Članak 74.

- 1) Za sva kulturna dobra nadležna institucija izrađuje dokumentaciju radi njihove zaštite i očuvanja.
- 2) Ministarstvo će Pravilnikom propisati nužnu razinu dokumentacije i dokumentacijske standarde za pojedine vrste kulturno-povijesnih dobara, te uvjete, način i postupak za njezino čuvanje i korištenje.

Članak 75.

- 1) Dokumentacija o kulturno-povijesnom dobru može se dati na korištenje u službene svrhe, za znanstveno istraživanje i u publicističke svrhe, za potrebe nastave i izlaganja, te u druge opravdane svrhe.
- 2) Na korištenje se u načelu daju samo snimci dokumentacije koji se izrađuju na trošak tražitelja.
- 3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, državnim tijelima ili ako to zahtijevaju znanstvene potrebe može se na određeno vrijeme posuditi izvorna dokumentacija uz obvezu čuvanja, te izradu zaštitnog snimka na trošak tražitelja i uz druge uvjete propisane aktom iz prethodnog članka ovog Zakona.
- 4) Suglasnost za korištenje dokumentacije o kulturno-povijesnom dobru daje Povjerenstvo, a za posudbu izvorne dokumentacije Ministarstvo.

Članak 76.

- 1) Ustanove koje obavljaju poslove zaštite i očuvanja kulturno-povijesnih dobara i vlasnici obvezni su u suradnji s Ministarstvom osigurati:
 - a) uvjete radi zaštite i čuvanja kulturnih dobara za slučaj izvanrednih okolnosti (oružanog sukoba, potresa, poplave, požara, ekoloških incidenata i katastrofa ili drugih izvanrednih okolnosti),
 - b) mjere za sprječavanje krađe, pljačke, protupravnog prisvajanja dobara na bilo koji način, kao i svih radnji čiji je cilj uništenje i oštećenje.

VIII. SUBJEKTI ZAŠTITE

Članak 77.

Ministarstvo stvara uvjete za zaštitu, korištenje i obnovu kulturno-povijesne baštine, te obavlja i druge poslove u skladu s ovim Zakonom.

Članak 78.

- 1) Stručne i s njima vezane upravne poslove zaštite, korištenja i obnove kulturno-povijesne baštine u smislu ovog Zakona obavlja Ministarstvo.
- 2) Stručne poslove zaštite, korištenja, obnove i očuvanja baštine obavljaju arhivi, galerije, knjižnice, pravne osobe osnovane za obavljanje konzervatorsko-restauratorskih poslova i druge pravne osobe (u daljnjem tekstu: ustanove za zaštitu), sukladno Zakonu kojim se uređuje odgovarajuća djelatnost (muzejska, arhivska i druga djelatnost) i osnivačkim aktom.
- 3) Određene poslove na očuvanju kulturno-povijesnih dobara mogu obavljati specijalizirane pravne osobe koje imaju propisane zakonske uvjete.
- 4) Ustanovu za zaštitu može osnovati Županija, grad i općina s područja Županije sukladno svojim potrebama i sredstvima kojim raspolaže.
- 5) Prije donošenja odluke o osnivanju neke od organizacija za zaštitu zakonodavno tijelo grada ili općine, odnosno Skupština se izjašnjava o elaboratu o opravdanosti osnivanja organizacije za zaštitu čiji obvezni dio čine troškovi nužni za osnivanje i redovito obavljanje djelatnosti, kao i izvor i način njihovog osiguranja.
- 6) Elaborat iz prethodnog stavka za potrebe vijeća osigurava služba uprave grada ili općine

mjerodavne za poslove kulture s područja općine, a za potrebe Županije mjerodavno Ministarstvo.

IX. ZAVOD ZA ZAŠTITU KULTURNO – POVIJESNE BAŠTINE

Članak 79.

- 1) Zavod za zaštitu kulturno – povijesne baštine Hercegbosanske županije može se osnovati Zakonom kao županijska upravna organizacija.
- 2) Njoj se mogu povjeriti javne ovlasti da sukladno ovom Zakonu odlučuje u pojedinačnim stvarima o pravima i obvezama pravnih i fizičkih osoba.
- 3) Kada Zavod u okviru svoje djelatnosti odlučuje u pojedinačnim stvarima o pravima i obvezama pravnih i fizičkih osoba, o žalbi protiv rješenja Zavoda odlučuje mjerodavno Ministarstvo.
- 4) Zavod za obavljanje djelatnosti na zaštiti kulturno-povijesne baštine treba imati: odgovarajuće prostorije za rad i čuvanje dokumentacije, opremu i sredstva za rad te stručne kadrove (arheologa, povjesničara umjetnosti, etnologa, ing. građevine/arhitekta, pravnika, dokumentarista, restauratora, administrativnog djelatnika i druge potrebite stručne i tehničke osobe).
- 5) Bliži propis o uvjetima iz stavka 3. ovog članka donosi Vlada na prijedlog Ministarstva.

Članak 80.

Do osnivanja Zavoda sve njegove poslove vršit će Povjerenstvo i za svoj rad je odgovorno Ministarstvu.

Članak 81.

Bliži propis o sadržaju, obliku i načinu vođenja Registra kulturno-povijesnih dobara i dobara kulturno-povijesne baštine pod prethodnom zaštitom, donosi Ministarstvo.

X. FINANCIRANJE DJELATNOSTI ZAVODA I USTANOVA ZA ZAŠTITU

Članak 82.

- 1) Županija osigurava sredstva za redovitu djelatnost Zavoda odnosno Povjerenstva.
- 2) Županija, grad i općine s područja Županije osiguravaju sredstva za redovitu djelatnost ustanova za zaštitu čiji su osnivači u okviru svojih proračuna.

Članak 83.

- 1) Županija može pružiti bespovratnu financijsku pomoć za zaštitu, korištenje i obnovu kulturno-povijesnih dobara I. i II. kategorije iz sredstava međunarodnih kredita, donacija i drugih izvora.
- 2) Bespovratnu financijsku pomoć iz prethodnog stavka odobrava Vlada.
- 3) Za namjene iz stavka 1. ovog članka mogu se osnivati zaklade sukladno posebnim propisima.

Članak 84.

- 1) Financijska pomoć može se odobriti i za:
 - a) održavanje i restauraciju dobara,
 - b) evidentiranje i znanstvenu obradu dobra, te publiciranje rezultata rada,
 - c) osposobljavanje stručnog kadra.

Članak 85.

- 1) Financijska pomoć određuje se na temelju značenja objekta, njegova stanja, njegove koristi, te razine zaštitnih mjera koje se namjeravaju provesti.
- 2) Vlada Županije može odrediti u kojim slučajevima su mogući izuzeci.
- 3) Financijska pomoć za održavanje i restauraciju može se odobriti pod uvjetom da je dobro proglašeno zaštićenim.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Članak 86.

- 1) Novčanom kaznom u iznosu do 1.000 KM kaznit će se fizička osoba, a pravna osoba do 10.000 KM za prekršaj koji predstavlja težu povredu zakona ako:
 - a) uništi, izmijeni ili umanjí neko od svojstava potencijalnog kulturno-povijesnog dobra (članak 24., stavak 1.),
 - b) bez prethodne suglasnosti Povjerenstva iskopa, premjesti, ukloni, pokrije drugom građevinom ili sadnicama ili na drugi način promijeni i ošteti kulturno-povijesno dobro i zaštitnu zonu, te promijeni zavičajni krajolik i sliku mjesta (članak 24., stavak 2.),
 - c) kulturno-povijesno dobro koristi na način koji je suprotan izvornoj namjeni dobra ili želji korisnika ili vlasnika, odnosno donatora, a posebno ako se vrijeđaju nacionalni ili vjerski osjećaji građana, ili se korištenjem umanjuje njegova autentičnost i vrijednost, ili skrnavi njegov značaj,
 - d) kulturno-povijesno dobro prilagođava za određene potrebe ili namjene bez prethodne suglasnosti Povjerenstva ili mimo uvjeta određenih u suglasnosti,
 - e) trajno iznese kulturno-povijesno dobro u inozemstvo suprotno odredbama ovog Zakona (članak 42., 43. i 44).
- 2) Za gore navedene prekršaje kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 200 do 2.000 KM.

Članak 87.

- 1) Novčanom kaznom u iznosu do 500 KM kaznit će se fizička osoba, a pravna osoba do 5000 KM za

prekršaj ako:

- a) ne prijavi potencijalno kulturno-povijesno dobro Povjerenstvu, odnosno ne omogući stručnu ekspertizu i valorizaciju potencijalnog kulturno-povijesnog dobra i uzimanje podatke potrebnih za evidenciju i dokumentaciju (članak 10.),
- b) suprotno odredbama ovog Zakona pristupi izvođenju radova bez prethodne suglasnosti Povjerenstva ili se ne pridržava mjera zaštite koje odredi Povjerenstvo (članak 25.),
- c) ne obustavi radove u slučaju pojave nepredviđene opasnosti za zaštićeno kulturno-povijesno dobro, odnosno ne obavijesti Povjerenstvo (članak 27.),
- d) otpočne arheološka i druga istraživanja bez prethodne suglasnosti Povjerenstva, odnosno vrši ih protivno mjerama zaštite utvrđenoj u istoj suglasnosti (članak 29.),
- e) ne preda pronađeno kulturno-povijesno dobro Povjerenstvu (članak 32.),
- f) otuđi kulturno-povijesno dobro pod povoljnijim uvjetima od uvjeta koje je ponudio mjerodavnom tijelu vlasti (članak 69).

2) Za gore navedene prekršaje kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 200 do 2000 KM.

Članak 88.

1) Novčanom kaznom od 500 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj član Zavoda odnosno Povjerenstva, ako:

- a) ne dostavi u roku od 5 godina prijedlog za stavljanja kulturno-povijesnog dobra pod zaštitu Županije, ne dostavi blagovremeno elaborat o zaštiti i korištenju zaštićenog lokaliteta ili nekretnine, kao i područja na kojem se kulturno-povijesno dobro nalazi (članak 14.),
- b) ne pokrene postupak za obustavu radova dok se ne osiguraju utvrđene mjere zaštite, odnosno propusti podnijeti zahtjev za naknadu štete (članak 25.),
- c) izda prethodnu suglasnost suprotno uvjetima iz ovog Zakona,
- d) uskrati korisniku ili vlasniku kulturno-povijesnog dobra na njegov zahtjev besplatnu stručnu pomoć i napatuk za pravilno održavanje i čuvanje istog uključujući i stručni pregled (članak 58.),
- e) otpočne obavljanje djelatnosti suprotno uvjetima iz ovog Zakona.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 89.

1) Ministarstvo je obvezno u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona propisati:

- a) Obrazac podataka za upis potencijalnih kulturno-povijesnih dobara,
- b) Pravilnik o tehničkim i kadrovskim uvjetima za vršenje arheoloških istraživanja,
- c) Napatuk o sadržaju i načinu vođenja Registra zaštićenih dobara II. i IV. kategorije i kulturno-povijesnih dobara pod prethodnom zaštitom.

Članak 90.

Ministarstvo će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Pravilnik o uvjetima za osnivanje i otpočinjanje s radom Povjerenstva.

Članak 91.

Kulturno-povijesna dobra koja su evidentirana ili stavljena pod zaštitu po propisima koji su važili na području koje obuhvaća Hercegbosanska županija smatraju se zaštićenim.

Članak 92.

Kategorizacija izvršena po dosadašnjim propisima smatra se važećom sve dok se ne uspostavi kategorizacija u skladu s odredbama ovog Zakona.

Članak 93.

Ministarstvo je obvezno uspostaviti kategorizaciju iz ovog Zakona u roku od pet godina od dana njegovog stupanja na snagu.

Članak 94.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaju s primjenom svi zatečeni propisi koji su se primjenjivali na području ove Županije, a koji su se odnosili na zaštitu kulturno – povijesne baštine.

Članak 95.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Narodnim novinama Hercegbosanske županije”.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

PREDSJEDNIK SKUPŠTINE

Robert Bagarić

Broj:
Tomislavgrad, _____2017. godine

OBRAZLOŽENJE ZAKONA O ZAŠTITI KULTURNO – POVIJESNE BAŠTINE

I. USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbi članka 26. stavak 1. točka e) Ustava Hercegbosanske županije („Narodne novine Hercegbosanske županije“, broj: 3/96, 9/00, 9/04 i 10/05) i odredbi članka III. 4. c) Ustava Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08).

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Kako u Hercegbosanskoj županiji do sada nije donesen Zakon kojim bi se regulirala zaštita kulturno – povijesne baštine, a to područje je temeljem članka III. 4. c) Ustava Federacije BiH u isključivoj nadležnosti Županije, potrebno je donijeti Zakon kojim bi se uredila ova materija.

U općim odredbama ovog Zakona regulira se pojam kulturno-povijesne baštine i osnovna podjela.

U poglavlju kulturno-povijesna dobra definirano je što čini kulturno – povijesnu baštinu.

Poglavlje zaštite kulturno-povijesnih dobara definira svrhu, status, poslove zaštite te kategorije dobara .

U poglavlju korištenje kulturno-povijesnih dobara regulira se način korištenja kulturnih dobara, arheološka istraživanja, izvođenje radova u blizini zaštićenih dobara te ograničavanje iznošenja kulturno-povijesnih dobara u inozemstvo.

Poglavlje prava i obveze vlasnika kulturno-povijesnog dobra regulira detaljno prava i obveze vlasnika.

U poglavlju o ograničenju prava vlasništva, uporabe i prometa kulturno-povijesnih dobara regulirano je kada se može ograničiti posjed dobra, izrada replike kulturno-povijesnog dobra, prodaja kulturnog te pravo prvokupa.

Pod dokumentiranjem i praćenjem stanja kulturno-povijesnih dobara propisano je tko propisuje i izrađuje dokumentaciju potrebnu za zaštitu i očuvanje.

Poglavlje subjekti zaštite regulira koje institucije mogu obavljati poslove zaštite kulturno-povijesne baštine.

U poglavlju Zavod za zaštitu kulturno – povijesne baštine definirana je mogućnost osnivanja, sastav i prijelazno rješenje obavljanja poslova Zavoda do njegova osnivanja.

Poglavlje financiranje djelatnosti Zavoda i ustanova za zaštitu regulira tko može i na koji način financirati ovih djelatnosti.

Kaznenim odredbama se propisuju sankcije za kršenje odredaba ovog Zakona.

U prijelaznim i završnim odredbama se propisuju rokovi za donošenje potrebnih podzakonskih akata, rokovi za uspostavljanje kategorizacije te prestanak primjene dosadašnjih propisa.

III. FINACIJSKA SREDSTVA

Za provedbu ovog Zakona nisu potrebna dodatna financijska sredstva.

